

שם: ריקי כהן

שם העבודה:

The Positive Deviance (Approach) להפחתת שיעורי הזיהומים הנרכשים בביה"ח בישראל.

מנחים: ד"ר ענת גסר-אדלסבורג, פרופ' אלון מוזס

תקציר

רקע:

תופעת הזיהומים הנוזוקומיאליים בביה"ח בארץ ובעולם נחשבת לאחת מהבעיות הקריטיות והנחקרות בבריאות הציבור. על אף הידע המצטבר ויישום אסטרטגיות מגוונות בתחום, ההיענות לביצוע היגיינת ידיים נותרה נמוכה, שיעור הזיהומים גבוה ועדיין קיים פער בין ההמלצות ליישומן בשטח. בכדי לענות על פער זה בחרנו בגישה ייחודית- התנהגותית המגיעה "מלמטה למעלה". גישת ה"החריג החיובי- Positive deviance", המניחה שבכל ארגון או קהילה נמצאים אנשים או קבוצות שמוצאות דרכי התנהגות חיוביות ויעילות יותר בפתרון בעיות, בהשוואה לעמיתיהם באותה קהילה.

מטרות:

לאפיין את פרופיל המאפיינים את הכישורים והיכולות של ה-PDs, לבחון את יעילותן של הפרקטיקות החריגות החיוביות להפחתת שיעורי הזיהומים הנרכשים הכלליים בשני בתי חולים (מרכז רפואי הדסה עין כרם ובני ציון בחיפה) ובניית מודל התערבותי מתקדם המבוסס על גישת ה-PD להפצת המתודולוגיה והפרקטיקות לבתי חולים נוספים בישראל.

שיטות:

המחקר ישלב שיטות כמותיות ואיכותניות (Mixed research methods). מדידת שיעורי זיהומים ואפיון פרופילים יערכו באמצעות מחקר כמותי מסוג Quasi experimental with control group. תכנית ההתערבות תבנה באמצעות כלי מחקר איכותניים. אוכלוסיית המחקר תכלול עובדי בריאות מכלל הסקטורים (רופאים, אחיות, כוח עזר, פרה-רפואי, עובדי ניקיון, מזכירות) משני ביה"ח- הדסה עין כרם בירושלים ובני ציון בחיפה. מכל ביה"ח יבחרו שתי מחלקות שבהן נערוך את ההתערבות ושתי מחלקות שישמשו כביקורת (מחלקות שיבחרו לביצוע ההתערבות בביה"ח אחד ישמשו כביקורת לביה"ח השני). קבוצת ההתערבות תחולק לשלוש תתי-קבוצות בהתאם לממצאי המחקר המקדים:

1. קבוצת ה-PDs- אלו שאותרו וזוהו במהלך הראיונות והתצפיות עם פרקטיקות חיוביות.
2. קבוצת המשתתפים שהומלצו ע"י עמיתיהם כ-PDs אך בפועל לא זוהו ע"י החוקרות.
3. קבוצת המשתתפים שלא הומלצה ע"י עמיתיהם וגם לא זוהתה בפועל ע"י החוקרות כ-PDs. שלב ההתערבות יערך כ-3 חודשים, שבהם נתמקד בהליכי הטמעה ויישום של הפרקטיקות ה-PD בקרב כלל הצוותים

בית הספר לבריאות הציבור • School of Public Health • مدرسة صحّة الجمهور

ויכולול מספר שלבים: מילוי שאלונים ע"י כלל משתתפי המחקר לצורך בדיקת פרופיל הכישורים והיכולות (מסוגלות עצמית, מוקד שליטה, תפיסות סיכון ותפיסות פטליסטיות); ביצוע הליך קלסיפיקציה של הפרקטיקות החריגות החיוביות שאותורו וזוהו במהלך המחקר המקדים לפי סוג הסקטור שאליו היא רלוונטית ולפי סוג הפעולה; והטמעה והפצת הפרקטיקות החיוביות באמצעות מפגשי דיאלוג וסימולציות שידגימו את הפרקטיקות ע"י ה-PDs.

מדידות שיעורי הזיהומים יילקחו במספר נקודות זמן לאורך שלבי המחקר- משלב הטרומ התערבות (שנעשה במחקר המקדים), לפני ואחרי שלב ההתערבות (שיערך כ 3 חודשים) ו-6 חודשים מתום ההתערבות.

חשיבות:

לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שירותי הבריאות הכלולים בסל הבריאות יינתנו באיכות סבירה. על פי דו"ח מבקר המדינה המשמעות היא תנאים שלא ייגרמו נזק מיותר לחולה, בין השאר מניעת זיהומים. סוגיית הזיהומים בביה"ח נותרה אחת הבעיות האקוטיות שמעסיקות את בריאות הציבור בעולם וגובה מחיר כלכלי וקיומי לאין שעור. כפי שעולה מהספרות, להתנהגותם של עובדי בריאות ישנה השפעה מכרעת מבין מכלול הגורמים לעלייה בשיעורי הזיהומים, על כן יש צורך להעמיק את המחקר מהפרספקטיבה ההתנהגותית ולבחון גישות המניעות לשינוי התנהגותי מלמטה, קרי מתוך הצוותים בשטח.